

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 8 April 1894. N°. 850.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels 20 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdesgaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

De vijfde Bede.

ZONDAGSAFDEELING II.

Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: Ik zal belijden van mijne overtredingen doen voor den Heere; en Gij vergaaf de ongerechtigheid mijner zonde.

Ps. 32:5.

II.

Een gedurig gebed om de vergeving onzer zonden blijft dan, gelijk we zagen, tot aan onzen dood toe geboden en noodzakelijk.

Dit nu geldt in drieërlei opzicht.

Tot aan onzen dood toe moet gebeden, ten eerste om de vergeving onzer zonden als zoodanig. In de tweede plaats om de vergeving van de smetten en vlekken, die elken dag opnieuw ons voor Gods aangezicht ontsoerden. En in de derde plaats om de vergeving van de boosheid, die ons in ons wezen tot op onzen dood toe aanhangt.

Het is zoo, in een oogenblik dat uw geloof volkomen is, houdt elk gebed om vergeving van zonden op. Dan is er geen gebed meer, maar enkel dankzegging en jubel. Maar in wien is het geloof volkomen? Zoo volkomen, dat het getuigenis van de volkomen vergeving uwer zonden in het bloed des Lams met volkomen klaarheid en vastheid in uw binnenste u door den Heiligen Geest geschonken wordt. Dat er oogenblikken van zulk een helder en onwrikbaar geloof voorkomen, ontkenen we daarom niet, maar ze zijn zeldzaam. Zoo te gelooven is niet de doorgaande toestand onzer ziele. Daar vallen we telkens weer uit. En om dan in dien zaligen toestand weer in te komen, is er geen andere weg, dan dat het hart in ons weer verblijft, en de geest in ons weer verblijft worde. Juist de belijdenis van uw schuld, telkens hernieuwd en herhaald, is, alzo de weg, om uit uw klein geloof weer tot vast geloof te komen, en de bede om vergeving is het van God geboden middel, dat u dien weg ontsluit. Ge zult het, zoo gewelddig, dat ook ervaren, dat juist die gestadige verootmoediging voor het aangezicht des Heeren u uit uw geloofloosheid of kleingelovigen toestand weer redt en helpt, en u weer opvoert tot die vaste hoogte des geloofs, waarop de dankzegging voor wat ge in Christus bezit u als vanzelf weer op de lippen komt.

Op niets dan op het geloof, op het weer vastmaken van uw geloof, op het weer indringen in het rijk bezit van uw geloof, komt het dus aan. Hieruit nu raakt ge gedurig uit en door het weer terugvallen in uw zondige positie, en door uw zondige gedachten, woorden en daden, en door de inwonende zonde. En diensvolgens nu is het, dat ge juist door in dit drieërlei opzicht u weer voor uw God te verootmoedigen, en

met het oog op die drieërlei zonde weer zijn genadige vergeving in te roepen, u herstelt in uw geloofsbezit, en alzoo tot dank wordt uitgedreven.

Het gebed om vergeving van zonden staat dan ook in nauw verband met uw toetreding tot het heilig Avondmaal. Wie thuis is in zijn Avondmaalsformulier, en in den geest en zin van dat overschoone formulier, keer op keer bij brood en beker zijn ziel verlustigen mocht, weet hoe de Liturgie der Gereformeerde kerken de kracht van het heilig Avondmaal juist daarin zoekt, dat we ons te voren recht beproeven. En deze beproeving nu bestaat, volgens het Formulier, juist daarin, dat we onze zonden zullen bekennen, door die bekentenis van onze zonden weer tot het geloof in het bloed des Lams komen, en nu uit dankbaarheid het oprechte voornemen in ons voelen opmaken, om met de zonde, die ons aankleeft, te breken. In dien zin nu verstaan, is de inzet van het heilig Avondmaal een daad van barmhartigheid, waarvoor we om haar zielkundige juistheid, onzen Heiland niet genoeg kunnen danken. Om haar zielkundige juistheid zeggen we. Immers, zielkundig staat het vast, dat ons geloof telkens weer in zinkt, en dat ons in den gewonen gang des levens maar al te zeer de prikkel en de veerkracht ontbrekt, om ons uit die inzinking weer op te heffen. De beslommeringen des levens zijn te vele; onze gedachten worden te zeer afgetrokken; we kunnen ons niet zoo diep in de diepte des levens verliezen. Ging dit nu zoo door, dan zouden we gaandeweg almeer verachten in genade, ons geloof zou telkens meer schade lijden, en de zonde zou almeer macht over ons krijgen. Maar nu heeft de Heiland zijn heilig Avondmaal ingesteld, om die sleur van het gewone leven bij ons te breken, en om telkens een moment, een heilig moment in ons leven te stellen, dat ons oproept uit onze onnatuurlijkheid en wakker schudt uit onze gedachteloosheid, om ons met al het gewicht van den heiligen ernst, en als bij den voet van het kruis des Heeren de vraag te stellen, of het met ons geloof wel zij, of we ons nog nabij Jezus bevinden, en of wel waarlijk ons leven is, gelijk het leven van een kind van God zijn moet. Daardoor waakt de sluimerende ziel dan weer in ons op. Geheel onze toestand en onze positie voor den Heere onzen God ontdekt zich dan weer aan ons oog. Onze zonden treden weer klaarlijk voor ons. De belijdenis onzer zonden wordt weer voller, vrijer en oprechter. De droefheid naar God wordt weer opgewekt. De besprenging met het bloed van Christus overkomt ons weer. We kunnen weer in waarheid zeggen dat we gelooven. Het zalig besef van gerechtigd te zijn doordringt ons hart weder. De dank welk we uit ons binnenste op. En het einde is nogmaals, dat we lof en liefde ten offer mengen, om als kinderen van God ons weer

verzoend te weten met onzen Vader die in de hemelen is.

Dit is het, wat onze Catechismus zegt, dat onze Heere en Heiland de Sacramenten verordend heeft, om ons geloof te sterken. En zij, die dit vergetende, ontkennende, van de Tafel des Heeren wegblijven, overmits het hun toeschijnt, dat de Heere zijn Avondmaal alleen voor dezelven heeft ingesteld die in het geloof vast en ongeschokt staan, en die dus geen sterking des geloofs van noode hebben, weten niet welk een schat van zegen ze eigenwillig gewegpen; van wat heerlijke genade ze hun ziel berooven; en hoe ze feitelijk het door Christus voor hen verordend middel, om weer uit de diepte op te komen en op te klimmen tot de bergen van Gods heiligheid, in hun verkeerde overlegging van de hand wijzen.

Maar naast dit genademiddel van het heilig Avondmaal staat nu in de tweede plaats ons dagelijksch gebed om de vergeving onzer zonden, dat in den grond gelijke strekking heeft. Ook dit dagelijksch gebed toch heeft geen andere strekking dan om ons ingezonken geloof weer te sterken en te doen opleven. Niet gij hebt het heilig Avondmaal, maar ook niet gij hebt het Gebed uitgevonden. Ook dat gebed is een uitvinding van uw God. Hij heeft het voor u verordend. Hij vergunt het u. En Hij heeft het u opgelegd, opgelegd ook dat dagelijksch gebed om de vergeving uwer zonden, omdat Hij wist dat het voor de gedurige sterking van uw geloof zoo onmisbaar voor u is.

Er zijn er onder Gods heiligen, die meer lechten aan het gebed om heiligmaking. Dezulken worden meer gedrukt door het bang gevoel van hun weinige volmaaktheid dan door het besef van hun schuld en zonden. En daarom worstelen ze dan in den gebede, om meerder genade, rijker geestelijk sieraad te ontvangen, en ze roepen hun God aan, of Hij door zijnen Heiligen Geest hen tot hooger wasdom in Christus wille opvoeren. En natuurlijk ook dat gebed is kostelijk en mag niet ontbreken. Bij de zesde of laatste bede komt dat voorwerp des biddens dan ook aan de orde. Maar ze vergissen zich indien ze wanen, dat zulk een gebed zuiver en Gode welbehagelijk kan zijn, als niet eerst de bede om vergeving van zonden voorafga. De zesde bede heeft zelfs geen zin, als de vijfde niet vooraf is gegaan. Wie toch bidt om heiligmaking zonder het als schuld te gevoelen, dat hij nog niet heilig is, weet niet wat zonde is. Alle onheiligheid, alle nog niet heilig zijn, is voor Gods heilig oog een vlek aan onze ziele. En daarom wie niet eerst zijn zonde bekend en zich als een arme zondaar voor zijn God gevoeld heeft, kan nooit in zuiverheid en in oprechtheid om de genade der heiligmaking bidden.

Wat nu aangaat de eerste gedachte, die in de bede om schuldvergifenis in ligt, en die

geheel onze positie voor God geldt, zoo ligt hierin niets dan een poging van ons geloof, om zich weer op te richten tot die zalige gewaarwording, waarin we ons gerechtigd voor onzen God weten. Al is het toch volkomen waar, dat ge in het uur uwer bekeering tot die zalige gewaarwording en ontdekking gekomen zijt, toch is het even waar, dat de belijdenis van uw gerechtigdigmaking in Christus geen zaak is, die met redeneeren wordt afgedaan of buiten uw hart ligt. Wel is het werk uwer gerechtigdigmaking buiten u om volbracht, en waart gij gerechtigdigmaking eer gij het wist, en bestond uw komen tot geloof juist hierin, dat God de Heere dit werk der gerechtigdigmaking ook in zijn persoonlijke toepassing op u, voor u ontsloerde, maar vrucht en zegen en genieting hiervan hebt ge toch alleen in zoover het bewustzijn en het besef hiervan voor u en in u opleeft. Sluimert het in u, dan zijt ge daarom niet verloren, maar dan moet ge u toch verloren gevoelen. Gerechtigdigmaking voor uw God en een kind des Heeren te zijn, is zulk een ontzaglijk hoog en heerlijke zaak, dat ze al onze bevattings ver te boven gaat, en er voor een oprechte van hart, die zich zijner zonde bewaart is, bijna niets ongelooflijker schijnt, dan dat ook hem die Goddelijke onderscheiding zou toekomen. Te gelooven in uw God, in zijn Christus, in zijn wonderen, in zijn Woord, in zijn oordeel, het is alles nog veel lichter, dan te gelooven dat gij, arme zondaar en verlorene in u zelve, een kind van God en in het bloed des Lams gerechtigdigmaking zijt. Wie dat gemakkelijker geloof, geloof het niet, eenvoudig wijl zulk een nog omgaat met de gedachte, dat hij niet zoo geheel onwaardig was, om deze eere te ontvangen, en hij dus juist datgene mist wat hier eisch is, t. w. een volkomen wegwerping van zich zelve. Een man als Paulus zag in zichzelf den ergsten aller zondaren, en juist omdat hij zulk diep inzicht in eigen verdorvenheid en verdoemelijkheid bezat, daarom en daarom alleen kon hij zoo krachtig opwassen tot het wonder geloof, dat hem, den ergsten aller zondaren, genade was geschied. En zoo gaat het nog. Wie niet dan oppervlakkige kennis van zijn zonde en ellende bezit, vindt het niet zoo wonderbaar dat God de Heere hem onder zijn kinderen opneemt. Bij de tamelijk hoog gedachte van eigen voortreffelijkheid zou hij het veel eer vreemd hebben gevonden, indien God de Heere anderen had aangenomen en hem voorbij ware gegaan. Wie daarentegen diep in zijn ellende indrong, en zijn onredbaarheid doorleefd heeft, en in zijn verlorenheid is weggezonden, en het klaarlijk begripen zou dat God elk ander aannam, maar hem voorbijging, en nu staat voor het onbegrijpelijk, dat juist hem genade is geschied, zulk een kan niet uit zich zelf tot het geloof in zijn gerechtigdigmaking komen, dien moet dat geloof als een genade van zijn God geschonken worden, en in zulk een werkt juist daarom het gevoel van eigen geringheid en

eigen doemwaardigheid gedurig weer tegen zijn geloof op.

Omdat hij het geloof, het wonder geloof door de toepassing van het heil in Christus op zijn eigen ziel, niet uit zich zelve heeft, maar van zijn God ontving, daarom kan ook alleen zijn God dit geloof telkens weer in hem opwekken en in hem ondersteunen. En dit nu, die weeropwekking en sterking van zijn geloof kan in geen anderen weg plaats grijpen, dan waarin het oorspronkelijk hem toekwam, d. w. z. door den weg der verootmoediging. Gij moet u telkens weer als een arm zondaar voor uw God gevoelen, en uw God moet u telkens weer zeggen, dat ge nochtans zijn kind zijt. Wie zaliglijk afstierft, hebben dan ook meestal tot op hun doodsbet toe zich zelve als arme zondaren bekend, en niet anders gejuicht en gejubeld dan uit het geloof in de zelfofferande van Christus, die hun God door den Heiligen Geest in hun hart werkte. En dit nu is het, waartoe uw Heiland u dagelijks de bede om vergeving van uw schuld, ook na uw bekeering, op de lippen legt. Elken morgen en elken avond moet ge weer als een arme zondaar voor Hem neerknielen, u in uw schuld en zonde aan zijn voeten neerwerpen, en van Hem moet u elken morgen en elken avond weer de genade toekomen, dat ge door de inwerking van den Heiligen Geest tot uw geloof in het bloed des kruises wordt teruggebracht.

Doch in de tweede plaats ligt ook dit in deze bede om schuldvergifenis, dat ge elken dag rekening met u zelve houdt, uw paden en wegen naspeurt, en u voor uw God verootmoedigt over de vlekken en smetten, die ge op dien dag in u zelve ontdekt hebt.

Het heeft den Heere onzen God beliefd, de wedergeboorte op zulk een wijs in zijn uitverkorenen onder zondaren tot stand te brengen, dat het wel een volmaakt werk in den werlt zij, maar daarom nog geenszins in de uitwerking. De wedergeboorte komt niet op zulk een wijze tot stand, dat nu opeens de oude mensch uit u weg is, en er niets dan de nieuwe mensch in u zij; maar gelijk bij den geanten boom, schiet ook hier de wilde stam nog steeds zijn twijg en blad en bloesem uit, en draagt vrucht voor de zonde en ongerechtigheid. Vandaar dat er geen dag voorbijgaat, dat we niet zondigen, en we maar al te zeer zelfs de goede werken, die God ons in zijn genade verleent, met onze zonden bevleken en besmetten. Wie zal zeggen, dat de daden van zelfverloochening en barmhartigheid, van toewijding en aanbidding die hij verricht, zoo door hem verricht worden, dat er geen zonde aan kleef? Wie, wie is zelfs in zijn gebed van zonde vrij? Telkens slingerd zich weer de twijg uit den wilden stam om den tak die uit het entel opschiet. En wie in heiligen ernst en vaardige oprechtheid rekening met zijn ziel voor het oog van zijn God houdt, heeft elken avond

De Martelaren.

CLL.

BARTHELEMI HECTOR.

Wij verplaatsen ons in de valleien van Piemont in 1556. Zij zijn nog onderworpen aan den Franschen koning. Dit is sinds 1536 het geval en was in het begin voor de Waldenzen een goede zaak. Want de Fransche koningen behandelten hen, om politieke redenen, aanvankelijk zeer verschoonend. Doch sinds Henri II den Franschen troon heeft beklommen, is dit geheel anders geworden. De vervolgingen der geloovigen, die tegen het Pausdom zich kantten, waren toen weer begonnen en werden dagelijks bloediger. Geen wonder dus, dat wij ook in 1556 het bloed der martelaren zien vloeien.

Dit geldt in de eerste plaats van Barthelemi Hector. Deze man, die van Portiers geboortig was en daar langen tijd koetsier was geweest, verhaalt van zich zelve, dat, toen hij in 1550 nog in het Pausdom was, zoo ontrist werd in zijn gemoed over de vraag, of de mis wel goed was of niet, dat hij overal uitgang naar licht. De een toechelde: zij is goed, een ander: neen, zij is verkeerd. Wat was nu waar? Daar gebeurde het op zekeren dag, dat hem opgedragen werd 's konings geld van Portiers naar Lyon te brengen. In laatstgenoemde plaats zijnde, vernam hij, dat te Genève het Woord Gods zuiver werd gepredikt en hij daar dus oplossing van zijn twijfel zou kunnen krijgen. Drie weken lang vertoefde toen Hector in Genève, waar het den Heere behaagde hem zoo te verlichten, dat hij besloot zijn vrouw en kinderen van Portiers te gaan halen en in Genève zich te vestigen. Naar dit besluit handelende hij. In zijne nieuwe woning zich gevestigd hebbende, leefde hij en de zijnen van wat de colportage met de Heilige Schrift aan winst afwierp. In Juli 1555 kwam Hector met zijne boeken in de Waldenzische valleien.

Toen hij uit de valleien van Angrogne in die van St. Martin overging, werd hij door eenen edelman, met name Perrier, gevangen genomen. (Volgens anderen zouden Charles en Boniface Truchet, de heeren van Rioclaré, hem

gevangen genomen en aan de inquisitie en het parlement van Turijn overgeleverd hebben). Van zijne vangst gaf de edelman kennis aan het parlement van Turijn, daarbij voegende een lijst van de boeken en brieven, die bij den gevangene gevonden waren. Het hof zond toen aan Barthelemi Emettes, den voorzitter in Augustinus della Chessa (Monastier noemt den president de Saint-Julien) naar Tignesrol, eene stad in Piemont, waarheen Hector was gebracht, ten einde hem daar te ondervragen. Den Sen en een Maart werd de gevangene voor hen gebracht. Voor hun een woord te antwoorden, viel Hector op de knieën en bad God hem den mond te openen en de genade te geven, dat hij niets mocht zeggen of uitbrengen, dan wat diende tot Gods eer en tot stichting zijner kerk.

Nadat de martelaar de rechters aangaande zijn persoon en positie had ingelicht, begon het onderzoek naar zijne belijdenis. Hij bekende, dat nergens ter wereld het Evangelie zuiverder gepredikt werd dan te Genève; dat de mis een gruwelijke afgoderij was; dat in het Avondmaal het lichaam van Christus niet aanwezig was; dat Christus in de mis niet meer mocht geofferd worden; dat het afgoderij was afbeeldingen van Jezus Christus en de heiligen te hebben; dat het verkeerd was zijne zonden aan iemand anders dan aan God te belijden. Aangaande zijnen tocht door de valleien, verhaalde de martelaar het volgende: dat hij in de maand Juli in de valleien gekomen was; dat hij de boeken in de valleien van Angrogne, St. Martin en Dauphiné had verkocht; dat die boeken, bijbels, christelijke instituties, catechisatieboekjes voor kinderen, psalmen enz., in Genève gedrukt waren; dat hij de namen zijner koopers niet kende; dat hij nergens gesproken had; dat hij niet bewaam was om leeraar te zijn, maar in particulier gesproken van den Heere had gesproken, naar de gave, hem geschonken; dat hij uit eigen beweging naar de valleien was gegaan, om arme Christenen, die hij wist, dat daar velen waren op te bouwen in hun allerheiligst geloof; dat hij de grootste steden als Turijn niet had bezocht, omdat hij daar niemand kende.

Toen men hem vroeg, of hij niet wist, dat koning Henri II verboden had in de valleien boeken uit Genève te brengen, bevestigde hij dit, maar voegde er dadelijk aan toe, dat, wat hij gedaan had, geschied was om de Christenen te troosten en te onderwijzen in de wet Gods. Voorts had hij de menschen vermaand naar Gods Woord te hooren en niet naar de geboden van den Paus, en niet als schelmen, maar als Christenen te leven. Ook had hij te Angrogne eenen bedienaar des Woords, zekeren Etienne, gezien, die

Zondags, Dinsdags, Woensdags en Donderdags preekte op een binnenplaats in eene huis van een boer. Hij had ook een anderen leeraar, met name Barthelemi Antoni, gezien, en een schoolmeester François. Ook had hij opgemerkt, dat men in de valleien van Angrogne en wel te St. Laurens, een kerkje bezig was te bouwen naast de Roomsche kerk. Aangaande de correspondentie tusschen de Waldenzen en Genève kon hij mededeelen, wat ook reeds bekeken was uit de bij hem gevonden brieven, dat Calvijn meermalen geraadpleegd werd door de geloovigen uit de valleien.

Na dit gesprek, waarbij de martelaar niet gearzeld had voor de waarheid Gods uit te komen, werd hij vernaamd tot de kerk van Rome terug te keeren, wat hij echter weigerde. Daarna werd hij weggeleid naar de gevangenis van het gerechtshof van Turijn. Zijne verklaringen werden ter hand gesteld aan den procureur-generaal des konings Vallait, die eischte, dat Hector zou verklaard worden de straffen te hebben verdiend, in het edict des konings van 21 Oct. 1851 vermeld, en wel vooreerst, omdat hij uit Genève boeken had gebracht in landen, onder de gehoorzaamheid des konings staande; ten tweede, omdat de door hem meegebrachte boeken geenszins waren; en ten derde, omdat hij, ofschoon een ongeleerd man zijnde, gevoels had verkondigd in strijd met de leer der Roomsche kerk. Den 10den Maart werden Hector zijn antwoorden voorgelezen en gevraagd of hij daaraan nog wat toe te voegen of af te nemen had, daar zij gevoels bevatten in strijd met de leer der kerk. De martelaar verklaarde zich te houden aan Gods Woord, waarmede de bedoelde gevoels niet in strijd waren.

Den 27en April kwam Hector voor den inquisitor. Hem werd door dezen aangeraden om terug te keeren tot Rome's kerk. Te vergeefs. Zelfs toen de inquisitor hem de Schrift op zijn manier wilde uitleggen, bleef de gevangene bij het eenvoudige Woord Gods. Hector werd voor ketter verklaard, maar de inquisitor meende, dat men hem zachtmoed moest behandelen, om hem nog tot bekeering te brengen. Telkens werd hem een tijd tot overdenking gegeven. Maar niets baatte. Hector beleed, dat hij niet draalde, maar naar Gods Woord geloofde en leerde. Hij was bereid dat in geschriften aan te toonen, als men hem daartoe tijd en gelegenheid gaf. Dit geschiedde echter niet. Ten slotte verklaarde de inquisitor den gevangene schuldig aan ketterij, waarom deze ook den wereldlijken rechter werd overgegeven, opdat hij gestraft zou worden naar het recht, ofschoon de kerk niet dorstte naar zijn dood of vernieling.

Zoo stond dan Barthelemi Hector nu voor den wereldlijken rechter! Nadat hij nogmaals was ondervraagd en bij zijne belijdenis gebleven was, werd hij door het parlement van Turijn veroordeeld om op het plein van het kasteel dier stad op een markt-dag levend verbrand te worden als ketter en scheurmaker, alsmede veroordeeld van den vrede der Christenheid en verbreker van edicten en koninklijke bevelen. Zijne boeken zonden tegelijk verbrand worden en al zijne andere goederen verbeurd verklaard voor den koning. Dit vonnis was getekend door Hierome Purpurat en Augustin de Ecclesia, den 19en Juni 1556.

Onderaan het vonnis stond nog, dat men, als men het vuur aangestoken had, Hector zou worgen, opdat hij geen pijn zou voelen.

Den 29en Juni vernam Hector zijn vonnis. Hij dankte God voor zijne genade in zijn strijd en lijden. Voorts bestrafte hij de omstanders over hunne verblinding, met name degenen, die door het hof gecondemnerd waren om hem tot afval te bewegen. Toen nu het parlement de standvastigheid des martelaars vernomen had dreigde het, dat hem de tong zou uitgesneden worden, indien hij onderweg naar het schavot veel zou willen spreken. Hij liet zich echter door deze dreiging niet afschrikken, maar vermaande steeds beslist het volk, den Heere te vrezen. Op de strafplaats liet het hof hem nog eens aanzeggen, dat, indien hij herroepen wilde, hij niet sterven zou. Hij liet zich echter niet misleiden, maar viel op zijne knieën en had vuriglijk tot den Heere, ook voor zijne rechters, opdat hunne oogen mochten geopend worden. Daarna richtte hij zich tot het volk, waaronder velen hem innig bedroefd aanhoorden, zijn dood bewendende en zich verwonderden, dat men zulk een mensch ombracht, die van niets anders dan van God sprak. Toen men hem aan den paal vastmaakte en het buskrut aan zijn hals hing, hief hij de oogen op ten hemel en zeide: 'O Heere, wat is mij dit zoet!' Daarna werd hij geworgd en tot asch verbrand. Gode en zijne kerk tot eene lieflijke offerande. Monastier verhaalt, dat zijn waardige antwoorden en mannelijke wijze, waarop hij zijn geloof beleed, het gemoed van meer dan eenen zijner rechters trof; maar de koude en zelfuchtige redeneeringen der meesten deden dat betere gevoel verstommen, en gaven hem aan het vonnis des doods prijs.

DE GAAY FORTMAN.